Nr. 17. Januari 1961.

OUDHEIDKUNDIGE KRING

Mededelingen

„RHEDEN-ROZENDAAL"

Redactie: E.J.Jansen, Hogestraat 7, Dieren
Tel.: 08330 - 4692

SPROKKELS UIT DE REKENINGEN VAN DE RENTMEESTERS VAN DIEREN

van 1648 tot 1675

door I.J.Ham (vervolg)

gld.st.d.

Den 13 september 1659 rendant ontfangen hebbende hier neffens gaende missive van de heer Griphier Buijseroeij uijt den naem van Haer Coninckl.Hoocheit, meldende van den Furst van Oost-vrieslandt opt Huijs Dieren, ende int parck alle plaeijsier aen te doen, ende sijn Fur(s)tl.Gen. te laeten iaegen int parck nae sijn gelieffte, ten welcken eijnde rendant den tijdt van 5 weecken daeghs sich toe Dieren heeft moeten opholden, voor peerde heur betaelt 30- 0- 0

Harmen Engelberts, reeckenonge van 5 weecken van verteronge met Monsieur Pitman ende op andere tijden 182- 4- 0

Uijt cracht van authorisatie van haer Ed.Mog. in dato den 26 meij 1659 met den predicandt van Dieren, Dom. Johannes Wilhelmus à Sambeeck over seecker verschil ofte praetensie op seeckeren aenwas ofte weijlandt, schietende voorbij Pastorie landt, gehoort hebbende desen aenwas ofte weijlandt voor desen onder het goet Laer[21]), ten deel bij permutatie

21) gelegen onder Spankeren

gld.st.d.

overgedaen aen Jan Toenissen Smit ende Frederick Haeck cum suis, veraccordeert voor de somme van 700 gl., waermede S.H. ende desselfs naecomelingen nu ende ten allen tijden van dese praetensie sullen sijn ende wesen ontlast 700- 0- 0

Engel Jansz., woonende op het Schaer bij Middachten, verteronge (in zijn herberg) 49- 8- 0

1660. Uitgaven.

Rendant brenght alhier ten eersten in uijtgaeve soodaene 85 gl. als by hem aen eenen Joris Fryart den 19 april 1659 betaelt syn, ende op de reeckeninge 1659 tot naeder bewys bij provisie doorslaegen, leverende alhier wederom over deselve quitancie ende gerichtelicke certificatie van 2 persoonen, verclaerende haer seer wel kennelick te wesen dat Joris Freyart neffens Pitman door Hoochlofflicker memorie Syn Hoocheit tot wildtbewaerder gestelt is ende dat Sanravij by syn vertreck van Dieren hem mede niet betaelt heeft, oock dat hij Joris Freyart nae dode van Sijn Hoocheit ende vertreck van Sanravij [22]) van Dieren nae Vranckrijck gecontinueert heeft opt wildt te passen, ende dat hem Joris by desselfs wech gaen die by den rendant betaelde 85 gl. noch deughdelick waeren aencomende, dus hier deselve voor uytgaeve gestelt worden 85- 0- 0

Pelgrum Muys, wegens reparatien aen S.H.'s pompen op Dieren gedaen 32- 6- 0

Rendant daegelicx hebbende groote moeyten over 't distrct van de schaepstraden van de Vrouw van Middachten ende anderen ende van niemant dien aengaende beter naerichtonge cunnende becomen als van eenen Cel Beecker, synde een oldt man tot Dieren geboren ende gewoont hebbende int bouwhuys voor den huyse van Dieren, heeft derhalven rendant goet gevonden desen olden man tot Dieren te bescheyden

22) de jagermeester Molines de Sanravi

gld.st.d.

ende sulcx doende den 12 january 1660 van Dieren
een kar gesteurt nae Caldenover alwaer voors. Cel
Beecker nu ter tydt was woonende, om denselven op
Dieren te haelen, den karman voor vracht van desen
lammen man te haelen, voorts int veldt te veuren
ende wederom 't huys te brengen, boven verterongen
in 3 daegen betaelt 4-10-0

Rendant desen olden man gebracht in de herberge
by Arnt Sweeren, verteronge 32-12-0

Rendant hierover met desen man doende geweest 3
daegen, peerdeheur 3-0-0

Den 6 februarij 1660 rendant vermogens brieven van
Haer Ed.Mog. verschreven om in den Haege te comen
soo rasch doenlick mett alle openstaende reecke-
nongen (1648-1658).....

Synde rendant by haer Ed.Mog. missive van den 12
april 1660 geschreven aen de Drost van Bredevoort,
geauthoriseert om uyt de naem van Syn Hoocheit de
Inspectoren des Zutphensen Classis voor den Hove van
Gelderlandt te citeren tot adimpletie van de acte
van collatie van de pastorie van Dinxperloe, ten
eersten vermogens billiet ende quitancie betaelt 6-0-0

Noch vermogens billiet voor de citatie betaelt 64-0-0

Noch....betaelt 5-14-0

Den 29 april O.S. ende 25 meij 1660, oock den 15
junij desen aengaende rendant nae Arnhem geweest om
dit werck ten eynde te brengen, waege vracht 12-0-0

Eyntlyck desenthalven gereyst nae Bredevoort ende
soo voort nae Dinxperloe, om by te woonen die solem-
nisatie ofte instellonge van de persoon Dni.Loderi,
aen dewelcke S.H. dese collatie gegeven hadde, ten
eersten tot Zelhem neffens voerman ende peerden ver-
teert 2-10-0

Des middags tot Bredevoort verteert 4-12-0

Des avonts komende tot Dinxperloe, aldaer stil geble-
ven 2 daegen ende 3 nachten, in deselve tydt rendant
neffens voerman ende peerden verteert 12-15-0

Bellechere gegeven 1-15-0

	gld.st.d.
Int wederom reysen nae Doesborch des middaeghs toe Doetinchem verteert	3-12- 0
In de 4 daegen van waegen vracht betaelt	12- 0- 0
Berent Delissen, smit, van arbeytsloon	62- 6- 0
Gerrit Gerritsen, over geleverde negels ende loodt op den Huyse Dieren	....
Den 10 november 1660 by 't ontfangen van de tinsen die tinsgenoten moeten tractëeren, daer voor men alhier stelt	6-10- 0
Gerrit Herberts, glaesemaecker, arbeytsloon op den Huijse van Dieren	....
Reijnder Coman, weert inde Pauw tot Arnhem, verteronge over die procedure tegens sommige Erffgenaemen vant Rheder bosch, als oock wegen 't ius patronatus van de pastorie van Dinxperloe	138-18- 0
Cedule van arbeytsloon rendant door Toenis van Ellecum, woonende op S.H.'s Huys den Rouwenberch, ingelevert over graeven ende planten van heysters omtrent den Huyse Dieren, geschiet in martio ende aprili als oock in october/ 1660 volgens ordere hierbij copielick overgeleydt /ende november	
Toenis van Ellecum ten eersten gearbeydt 12 daegen des daeghs betaelt 12 stuyvers	7- 6- 0
Frerick Willems, 10½ dach	6- 6- 0
Jan Sondach, 2 dagen	1- 6- 0
Gerrit Toenissen, 6½ dach	3-18- 0
Thomas Abrahams, 1 dach	0-12- 0
In september, october ende november 1660 Toenis van Ellecum noch gearbeydt 39 daegen des daegs betaelt 12 stuyvers	23- 8- 0
Gerrit Toenissen 28 daegen	16-16- 0
Toenis Teusen 37 daegen	22- 4- 0
Jan Sondach 29 daegen	17- 8- 0
Thomas Abrahams 26 daegen	15-12- 0
Leonart Tyssen 39 daegen	23- 8- 0
Albert Aelts 37 daegen	22- 4- 0
Meijster Jan de leydecker, wegen arbeytsloon op den Huyse Dieren, de Kaetsbaen ende op den Rouwenberch gedaen	63- 3- 0

	gld.	st.	d.
Den 10 december 1660 op missive van de concherge Leonardt Quartier op Dieren gesonden 500 pannen, daer voor betaelt	12-	10-	0
Arnt Sweeren over verterongen op den 6 april 1660 byt verpachten van de weylanden	36-	8-	0
Over die limytscheydonge van S.H.'s Huys den Rouwenberch mette Erffgenaemen van Rheder bosch gevallen ... ten huyse van Engel Jans geschiet, de scholten van Rhede met de gerichtsluyden ende gevolch van dien verteert	93-	3-	0
Aende concherge Leonardt Quartier (tractement 7.6.'53 - 7.6.'60)	3500-	0-	0

(wordt vervolgd)

EEN BESCHRIJVING VAN RHEDEROORD

door

R. Wartena

(slot)

In 1838 kocht de heer Bouricius van geld van zijn dochter de gehele Plantage van Dieren tot en met de Rouwenberg en bouwde op laatstgenoemde plaats een herenhuis en een stal alsmede veranderde veel heidegrond tot bouwland aan de oost- en zuidoostzijde van de Rouwenberg en aan de westzijde, genaamd het Warrenveld.

Ook stichtte genoemde heer een boerderij aan de voet der Rouwenberg bij de aloude Burmania alleé met een put van honderd en tien voet diepte. Daarenboven werd nagenoeg de geheele Burmania alleé gesloopt.

In 1844 werd Bouwerszathe verkocht en kwam in handen van de heeren M.E. Havelaar, W.L. Havelaar en den ondergeteekende, die voor zijn deel den Rouwenberg bekwam, ter gezamenlijke grootte van 130 bunders (hectaren). Het overige werd gedeeld door de beide andere koopers, op eenige kleine uitzonderingen na, gekocht door het huis Middachten en den heer Beyerinck te Dieren.

In 1852 pl.m. werd het huis van de Rouwenberg gesloopt op een regenbak na, die er nog is. Er bevindt zich nog een tweede

regenbak noord van het achterste bergje, afkomstig van het huis van een opziener der jagt, die daar woonde tijdens alles nog domein was en later is afgebroken.
Op het tweede bergje heeft vroeger een koepel gestaan, aan het uiteinde van de Burmania alleé, een soort jagthuis der stadhouders, Willem den vijfden, die vroeger hunne woning hadden te Dieren. Zie bijv. Slichtenhorst en de boeken van I.A. Nijhoff en anderen.
De oorsprong van den ouden naam Burmania alleé is mij onbekend.

Geboren op, de Zyp [1]), eigenlijk Zyp en dal, werd ik in 1813 op school geplaatst te Haarlem bij den heer de Grave, die drie maanden later stierf. Vóór dien tijd hadden wij een gouverneur genaamd Revel. In 1814 stierf mijn vader. In hetzelfde jaar ging ik naar Utrecht bij den heer Revel, kostschoolhouder in de Breedstraat, alwaar ik bleef tot 1819, na aangenomen te zijn bij Professor Pareau.
De heer M.Revel had omstreeks 1816 zijn school overgedaan aan eenen neef Daniel Revel, gehuwd eerst met mejuffrouw Hakken, en daarna met eene dochter van genoemden Professor.
In 1819 kwam ik op het Atheneum Illustro te Amsterdam, waar ik bleef tot 1826 na gepromoveerd te zijn te Leiden met eene dissertatie.
Toen ging ik inwonen bij mijne tante W. Re. Brantsen [3]) in de Bakkerstraat te Arnhem des winters en des zomers alhier. In february 1829 stierf mijne tante voornoemd te Arnhem en verkreeg ik het landgoed Rhederoord.
In datzelfde jaar begon ik veranderingen te maken aan het huis, door de trap te veranderen, alle beenen van bindten op de 2e verdieping weg te nemen, enz. Het huis was primitief gebouwd voor eene verdieping, behalve de onderverdieping [4]).
In 1792 kwamen mijne grootouders [5]) erin, die eene talrijke familie hadden, hetgeen ten gevolge had, dat er op de zolder vele kleine kamertjes gemaakt werden, zonder te raken aan de gebindten. Dat duurde, namelijk die veranderingen, ook in 1830. Vandaar dat ik de winter van 1829 a 1830 doorbracht in logement den Engel aan de Steeg.
In October, ik meen 30 October 1830 trok ik uit als kapitein (d'emblée) van de eerste kompagnie, eerste bataillon, tweede afdeeling mobiele rustende schutterij van Gelderland, onder

den majoor W.A. Schimmelpenninck van der Oye van de Poll. Eerst in Augustus 1834 kwam ik voorgoed terug alhier en werd de schutterij ontbonden.

Hier eindigt het manuscript.

---

1) J.P.Post had het park van Rhederoord in de jaren 1797 en 1798 aangelegd.

2) In 1803 als zoon van Gerhard Brantsen en Andrea Helena Mossel.

3) Willemina Nalida Reiniera Brantsen (1770-1829).

4) Omstreeks 1745 gebouwd door Willem Reinier Brantsen.

5) Mr. Derk Willem Abraham Brantsen (1742-1808) en Gerharda Abigael Agatha Brantsen (1744-1819), die het in 1789 bij de dood van Willem Reinier Brantsen verkregen.

GODRON EN THOMASSEN SCHRIJVEN VELPSE GESCHIEDENIS

door E.J.Jansen (vervolg)

Ook het kasteel Biljoen verschoonden zij niet (n.l. de Franse soldaten, die in januari 1795 in Velp huishielden); na de pastorie trok de bende daarheen. Zij lieten niets onaangeroerd, zij braken de wijnkelder open, die hun een overvloedige voorraad aanwees. In hun dronkenschap bleef niets ongeschonden, alles werd kort en klein geslagen.
Des anderen daags kwam de Heer van Spaen, eigenaar van Biljoen, op zijn kasteel terug en sloeg de handen ineen, toen hij de schandelijke verwoesting aanschouwde, die de franschen hadden aangericht. Hij vond geen heele stoel meer om op te zitten, alles was vernield. De 3 meiden daar aan huis waren schandelijk toegetakeld; zij hadden de verwoesting moeten aanzien en konden zich onmogelijk verweeren, aangezien ze aan handen en voeten gebonden waren. Later werden zij door den rentmeester uit hun moeielijke positie verlost.

De knecht Dirk van Heuven zeide aan den Rentmeester Leemers: dat hebben nu die lieve franschen gedaan, daar gij zoo lang na verlangt hebt, en dat zelfde werd ook door de meiden bevestigd. Dit gaf veel ongenoegen: de waarheid struikelt gewoonlijk op de straten.

Om het luiden op den torenklok te voorkomen hadden de franschen de sleutel der toren in hun bezit genomen; en den Custos last gegeven om biljetten te schrijven tot levering van 30.000 pond hooi en 10.000 pond stroo. Niettegenstaande er vele militairen naar Doesburg vertrokken zoo was dit niet in vergelijk van de vele troepen, die iedere dag inkwamen. Bij den kleinen daglooner worden van 10 tot 20 man gehuisvest, reeds zijn er meer dan 1000. Bittere klachten worden er gehoord. Duizenden passeren naar de richting Zutfen.

Op Zondag 8 feb. werd er weder voor het eerst gepreekt door Ds. Abresch; hij had tot tekst Jes.50:10. In 5 weken was er geen dienst geweest, de opkomst was gering: slechts 34 menschen, hoe kon dit ook anders daar voor kerktijd 350 constabels te paard een verblijf zochten, terwijl uit Arnhem werden opgeeischt 24 hoornbeesten, welk getal klom tot 40 stuks. Dagelijks moest men 500 paarden van hooi en stroo voorzien en de manschappen huisvesting geven en van voedsel voorzien.

De burgers zelven ontbrak het aan het noodige. Zij zagen eruit als schimmen. Om aan brandstof te komen hakte men boomen om; eetbare waar was hun ontnomen, het vee weggenomen, de akkers platgeloopen, in een woord, zij waren van alles beroofd en zochten bij meergeg oeden steun en hulp.

Klachten aan den Generaal was niets anders dan vechten tegen een windmolen. Daarbij kwam hoog water. De dijken braken door, een groot deel van ons dorp liep onder water, en gaf aanleiding dat de troepen zich moesten verdeelen en verlieten velen ons dorp.

Onder klokgelui werden de inwoners verzocht allen ter kerke te komen om eene ontvangen publicatie aan te horen. Deze luidde aldus:

Publicatie.

De provincionele volksrepresentanten van Veluwe en hebben

nodig geoordeeld van Platteland tot benoeming van een gecommiteerde uyt haar midden, tot het bijwonen van een quartiersvergadering binnen Arnhem op den 17 dezer maand te houden, voorts den Scholtus gelast en aangeschreven om ten allereersten uyterlijk binnen drie dagen na den ontfangst deezer missive zijnde geweest den 14 deezer maand, deeze oproeping binnen dit ampt werkstellig te maken en aan de ingezetenen voor te stellen, om een geschikte persoon zijnde een vriend van vrijheid en gelijkheid uit hun midden te commiteren, om zich op bovengemelde vergadering te vervoegen, teneinde aan die volksrepresitanten sodane opening te doen, als dezelve in de tegenwoordige tijdsomstandigheden van 't land zullen eysschen.

den 14 dezer maand feb.1795. Gedaan te Arnhem

(W.G.) J.A.Bouricius.

UIT DE LEDENKRING

Ingeschreven werden:

Heer en Mevr. Ir.Delmaar-Kreulen, Velp.
Mej. M.Dirkzwager, Doetinchem.
Mevr. L.A.Ellens-Ras, De Steeg.
Mej. J.A.van Essen, Arnhem.
Jhr.Mr. H.R.A.Laman Trip, Velp.
P.C.Ritsema van Eck, Schaarsbergen.
A.G. Schoute, Arnhem.
P.J.van Someren, Rheden.
Ds. R.Strijker, Dieren.
Heer en Mevr.Ir. Vreugdenhil-Jansen, Velp.

Afgeschreven werden:

G. Bosman, Velp.
Mej. W.Bosman, Ellecom.
J.Breukink, Dieren (overleden).
J.Faber, Velp.
Mevr. H.F.Houbolt-Oosterink, Dieren.
Mevr. A.M.F.Klaarhamer-Zimmerman, Velp.

Mevr. J.M.Knot-van Stuyvenberg, Dieren (overleden).
Mevr. F.G.Kunst-Mol, De Steeg
D. Leusink, Velp.
Mej. J.E.de Munck, Rozendaal.
Heer en Mevr. Rozenboom-Reijerkerk, Arnhem.

Het aantal leden bleef onveranderd: 262.

L E D E N, W E R F T L E D E N !

K R I N G N I E U W S

VRIENDELIJK VERZOEK.

Het jaar, dat voorbij ging, was voor onze Kring er een van activiteit. Met name deden wij van ons spreken voor en tijdens de herdenking van Rhedens 1000-jarig bestaan.
Mede door dit feit werd het uiterste gevergd van de kas: voor het eerst sedert de oprichting van de Kring sluit de boekhouding met een nadelig saldo.
Voor onze penningmeester is dat een verdrietige zaak.
Daarom verzoeken wij U vriendelijk, bij de betaling van de contributie over 1961 een kleinigheid extra te betalen.
Het tekort is dan spoedig uit de wereld.

CONTRIBUTIE 1961.

De leden wordt verzocht de contributie voor 1961 te storten op de girorekening van onze penningmeester, de heer H.Kerkkamp, Kerkstraat 2, Velp. Postrekening 881244.
De minimum-contributie bedraagt *f* 2.50.
Nu het aantal leden tot ruim 260 gestegen is, zal men het

kunnen billijken, dat de penningmeester - of een ander bestuurslid - de contributie niet meer persoonlijk komt innen. Over de in februari nog openstaande bedragen zal een postkwitantie worden afgegeven, verhoogd met ƒ 0.25 incassokosten.

\+ + +

De lezing van Dr.J.M.G.M.BRINKHOFF over OUD-NIJMEGEN in Hotel de Engel, De Steeg, wordt niet gehouden op maandag 13 februari a.s., doch op

WOENSDAG 22 FEBRUARI a.s.

LEZING MET LICHTBEELDEN

op WOENSDAG 11 JANUARI 1961

in HOTEL NAEFF te V E L P.

Aanvang bij uitzondering om HALF ACHT.

SPREKER: de heer A. BICKER CAARTEN uit LEIDEN

ONDERWERP: WINDMOLENS - ONTWIKKELING, BLOEI EN VERVAL.

N.B. De heer Bicker Caarten is Hoofdambtenaar bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en Bestuurslid van „De Hollandsche Molen".

Leden vrije toegang. Niet-leden *f* 1.-